

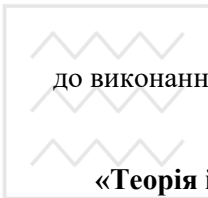

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування

Навчально-науковий інститут економіки та
менеджменту
Кафедра державного управління, документознавства та
інформаційної діяльності

06-14-66

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання практичних завдань та самостійної роботи
з навчальної дисципліни

«Теорія і практика журналістської діяльності»

спеціальності «Журналістика» для здобувачів вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною
програмою «Журналістика та соціальні комунікації»
спеціальності 061 «Журналістика» денної форми навчання

Рекомендовано науково-
методичною радою з якості
ННІЕМ
Протокол № 3
від 6 лютого 2020 р.

Рівне – 2020

Методичні вказівки до виконання практичних завдань та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Теорія і практика журналістської діяльності» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Журналістика та соціальні комунікації» спеціальності 061 «Журналістика» денної форми навчання [Електронне видання] / Галич О. А. – Рівне : НУВГП, 2020. – 20 с.

Укладач: Галич О. А., доктор філологічних наук, професор кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності.

Відповідальний за випуск: Сазонець І. Л., д.е.н., професор, завідувач кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності.

Керівник групи забезпечення,
д.філол.н., професор

Галич В. М.

З М І С Т

Передмова	4
Мета та завдання навчальної дисципліни	4
Тема 1. Літературна праця журналіста як вид творчої діяльності	6
Тема 2. Складники майстерності журналіста	7
Тема 3. Цікаве в журналістиці	7
Тема 4. Шляхи відображення об'єктивної реальності в журналістиці	9
Тема 5. Народження задуму, розробка концепції журналістського твору	10
Тема 6. Природа факту в журналістиці	11
Тема 7. Техніка збору інформації в роботі журналіста	12
Тема 8. Композиція, конфлікт, сюжет журналістського твору	13
Тема 9. Робота над написанням журналістського твору	14
Тема 10. Аргументація думки в журналістиці	15
Тема 11. Роль полеміки в журналістській діяльності	16
Тема 12. Жанри в журналістиці	17
Тема 13. Інформаційні та аналітичні методи в журналістиці	18
Тема 14. Відображення дійсності в художньо-публіцистичних жанрах	19

Передмова

Шановні студенти!

Програма обов'язкової навчальної дисципліни «Теорія і практика журналістської діяльності» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності «Журналістика». Предметом вивчення навчальної дисципліни є засвоєння студентами теоретичних і практичних навичок із журналістської праці.

Навчальний курс «Теорія і методика журналістської діяльності» є складовою частиною циклу дисциплін загальної (фундаментальної) та професійної (фахової) підготовки студентів за спеціальністю 061 «Журналістика». Його вивчення передбачає наявність системних та ґрунтовних знань з курсів – «Інформаційна журналістика», «Аналітична журналістика», «Художньо-публіцистичні жанри», «Теорія літератури», «Українська мова в засобах масової комунікації», «Теле-, радіожурналістика» «Прикладна мас-медійна логіка», «Редагування в ЗМІ», «Публіцистика», «Культура мови в ЗМК», «Авторське редагування» – та цілеспрямоване засвоєння спеціальної літератури, активну роботу на лекціях і практичних заняттях, виконання науково-дослідницьких та творчих завдань самостійної роботи.

Вимоги до знань та умінь визначаються галузевими стандартами вищої освіти України.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: засвоєння студентами професійних знань, що стосуються процесу журналістської творчості, забезпечення єдності його теоретичної і практичної підготовки, оволодіння навичками праці над творами різних жанрових форм.

Завдання курсу набуття студентами знань з теорії та практики журналістської праці, формування навичок майбутньої професії, уміння працювати в різних жанрах засобів масової комунікації.

Унаслідок вивчення курсу студент повинен володіти

такими **компетентностями**:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, пошуку та опрацювання інформації з різних джерел;
- здатність усно й писемно спілкуватися українською мовою як державною в усіх сферах суспільного життя;
- здатність до міжособистісної взаємодії, працювати як самостійно, так і в команді;
- здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
- здатність розуміти світоглядні, правові, соціальні, психологічні, економічні, культурно-історичні, духовно-моральні питання, що виходять за межі фахової спеціалізації, завдяки чому відповідально й ефективно діяти в різних суспільних контекстах, сприяючи позитивному розв'язанню загальних проблем;
- здатність учитися, усвідомлювати потребу навчання, розвитку творчого мислення, постійного духовного й інтелектуального самовдосконалення впродовж життя.

знати:

- специфіку журналістської творчості;
- загальні принципи та складники процесів журналістської діяльності;
- будову журналістського твору різних жанрових форм;
- систему журналістських жанрів;
- інформаційні, аналітичні, художньо-публіцистичні методи відображення дійсності.

уміти:

- знаходити теми для журналістських творів;
- збирати й опрацьовувати матеріал;
- втілювати його в конкретну жанрову форму;
- володіти навичками творення тексту;
- писати для газети, радіо- й телебачення, Інтернетресурсу.

Тема 1. Літературна праця журналіста як вид творчої діяльності

План

1. Особливості літературної праці журналіста.
2. Специфічні особливості журналістського твору.
3. Основні потоки журналістської інформації.

Завдання для самостійної роботи

1. Підготувати мультимедійну презентацію.
2. З'ясувати, в чому полягає актуальність журналістської праці.
3. Пояснити, в чому полягає документальність журналістського твору.
4. Прокоментувати відмінність журналістики як науки, як професії та як мистецтва слова.

Рекомендована література

1. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Львів: ПАІС, 2004. С. 12 – 25.
2. Карпенко В. О. Журналістська творчість: теоретико-методичні та практичні засад. : підручник. К. : Університет “Україна”, 2012. С. 6 – 14.
3. Лизанчук В. Психологія мас-медіа : підручник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. С. 51 – 73.
4. Михайлин І. Л. Основи журналістики : підручник. 5-те вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2011. С. 287 – 316.

Тема 2. Складники майстерності журналіста

План

1. Особливості журналістики в тоталітарному та демократичному суспільствах.
2. Здібності й талант журналіста.
3. Головні тенденції творчого процесу.

Завдання для самостійної роботи

1. Підготувати мультимедійну презентацію.
2. З'ясувати відмінність журналістики в тоталітарному та демократичному суспільствах.
3. Дайте визначення поняттю майстерність.
4. Прокоментуйте головні аспекти майстерності.

Рекомендована література

1. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Львів: ПАІС, 2004. С. 26 – 37.
2. Карпенко В. О. Журналістська творчість: теоретико-методичні та практичні засади. : підручник. К. : Університет “Україна”, 2012. С. 15 – 26.
3. Шкляр В. Журналістська майстерність: поетика журналістського твору: Конспект лекцій для студентів. К.: Інститут журналістики КНУ, 1999. 180 с.

Тема 3. Цікаве в журналістиці

План

1. На чому тримається журналістика?
2. Цікавість – одна з фундаментальних властивостей людини.
3. Загальні й специфічні прояви цікавості в журналістиці.

4. Характер цікавості, сенсаційності – межа, яка допомагає відрізнити якісну журналістику від бульварної.
5. Цікаве і важливе.
6. Особистість журналіста.

Завдання для самостійної роботи

1. Підготувати мультимедійну презентацію.
2. Підготувати значення слова цікаве у різних словниках (не менше трьох).
3. Спільне і відмінне поняття цікаве в журналістиці та мистецтві.
4. Щоб бути цікавим для читача журналіст повинен бути... (Далі продовжіть самі).
5. Цікавість і сенсаційність: простежте спільне і відмінне.
6. Запропонувати по 3 варіанта теми, які можуть бути цікавими для читачів (слухачів, глядачів).

Рекомендована література

1. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Львів: ПАІС, 2004. С. 38 – 49.
2. Карпенко В. О. Журналістська творчість: теоретико-методичні та практичні засад. : підручник. К. : Університет “Україна”, 2012. 164 с.
3. Кузнецова О. Журналістська етика та етикет: основи теорії, методики, дослідження трансформації незалежних видань України, регулювання моральних порушень. Львів: Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, 1998. С. 49 – 78.
4. Потятинник Б., Лозинський М. Патогенний текст. Львів: Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, 1996. С. 170 – 195.

Тема 4. Шляхи відображення об'єктивної реальності в журналістиці

План

1. Правдивість, об'єктивність – найсуттєвіший принцип журналістики.
2. Об'єктивність і позиція журналіста.
3. Фактологічна журналістика.
4. Журналістська аналітика.
5. Право журналістів на критику.

Завдання для самостійної роботи

1. Підготувати мультимедійну презентацію.
2. Доведіть, що об'єктивність відображення дійсності – найважливіша риса демократичної журналістики.
3. Подумайте над питанням про залежність журналіста від влади, від олігархів, від мафіозних структур, запропонуйте варіанти уникнення цьому.

Рекомендована література

1. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Львів: ПАІС, 2004. С. 38 – 49.
2. Карпенко В. О. Журналістська творчість: теоретико-методичні та практичні засад. : підручник. К. : Університет “Україна”, 2012. 164 с.
3. Кузнецова О. Журналістська етика та етикет: основи теорії, методики, дослідження трансформації незалежних видань України, регулювання моральних порушень. Львів: Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, 1998. С. 49 – 78.
4. Лизанчук В. Психологія мас-медіа : підручник. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. С. 99 – 127.
5. Москаленко А. Вступ до журналістики : підручник. К.: Школяр, 1997. С. 136 – 149.

Тема 5. Народження задуму, розробка концепції журналістського твору

План

1. Головні етапи роботи над журналістським твором.
2. Журналістський задум і шляхи його зародження.
3. Тема твору.
4. Публіцистична ідея та засоби її втілення.

Завдання для самостійної роботи

1. Підготувати мультимедійну презентацію.
2. Простежити головні етапи роботи над журналістським твором.
3. Продумати задум і простежити на його основі процес визрівання концепції твору.
4. Проаналізувати наповнення поняття ідея в журналістському, науковому і художньому творах.
5. Випишіть по 10 заголовків із газет, при створенні яких використовувалися різноманітні лексичні засоби, тропи, фігури поетичного синтаксису, визначте їхню функцію.

Рекомендована література

1. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Львів: ПАІС, 2004. С. 38 – 49.
2. Карпенко В. О. Журналістська творчість: теоретико-методичні та практичні засад. : підручник. К. : Університет “Україна”, 2012. 164 с.
3. Ким М. Технология создания журналистского произведения. СПб: Изд-во В. А. Михайлова, 2001. 319 с.
4. Мельник Г. С., Тепляшина А. Н. Основы творческой деятельности журналиста. СПб.: Питер, 2004. С. 98 – 100.

5. Михайлин І. Л. Основи журналістики : підручник. 5-те вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2011. С. 277 – 316.
6. Носке Геннінг. Журналістика: що треба знати та вміти: Книжка для читання та підручник. К.: Центр вільної преси, 2017. С.34 – 47.
7. Прилюк Д. Теорія і практика журналістської творчості. К.: Вища школа, 1983. С. 115 – 158.

Тема 6. Природа факту в журналістиці

План

1. Спілкування як процес обміну інформацією.
2. Факт – основа журналістського твору.
3. Факт і система фактів.
4. Методика перевірки достовірності фактів.

Завдання для самостійної роботи

1. Підготувати мультимедійну презентацію.
2. Поясніть, чому в журналістиці факт – думка – слово є тими трьома китами, на яких тримається журналістика?
3. Наведіть класифікацію фактів.
4. Назвіть помилки в журналістській практиці, що приводять до спотворення фактів.
5. Запропонуйте по 3 факти з навколишнього життя, які можуть стати основою журналістського твору.

Рекомендована література

1. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Львів: ПАІС, 2004. С. 74 – 83.
2. Карпенко В. О. Журналістська творчість: теоретико-методичні та практичні засад. : підручник. К. : Університет “Україна”, 2012. С. 61– 66.

3. Михайленко В.М. Факт як основа журналістського твору. Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики. Вип. 17. 2010. С. 287 – 295.
4. Михайлин І. Л. До розуміння в теорії масової комунікації категорії факту. Журналістика, філологія та медіаосвіта. Полтава, 2009. Т. 1. С. 201–205.
5. Михайлин І. Л. Основи журналістики : підручник. 5-те вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2011. С. 287 – 316.

Тема 7. Техніка збору інформації в роботі журналіста

План

1. Уміння знаходити й опрацьовувати інформацію.
2. Джерела інформації і методи збору.
3. Робота з документами.
4. Інтерв'ю як метод збору інформації.
5. Соціологічні методи збору інформації.

Завдання для самостійної роботи

1. Підготувати мультимедійну презентацію.
2. Поясніть, як шукати й аналізувати інформацію.
3. Метод спостереження в журналістській праці.
4. Документ – джерело інформації.
5. Соціологія при зборі інформації.
6. Зібрати інформацію про діяльність Рівненської обласної організації Національної спілки журналістів України.
7. Зібрати інформацію про діяльність Рівненської обласної організації Національної спілки письменників України.
(6 і 7 завдання на вибір студентів).

Рекомендована література

1. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Львів: ПАІС, 2004. С. 84 – 96.
2. Карпенко В. О. Журналістська творчість: теоретико-методичні та практичні засад. : підручник. К. : Університет “Україна”, 2012. С. 55 – 58.
3. Лизанчук В., Кузнецова О. Методи збирання і фіксації інформації в журналістиці. К.: НМК ВО при Мінвузі УРСР, 1991. С. 39 – 61.
4. Михайлин І. Л. Основи журналістики : підручник. 5-те вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2011. С. 317 – 345.

Тема 8. Композиція, конфлікт, сюжет журналістського твору

План

1. Композиція як структура журналістського твору.
2. Конфлікт у журналістському творі.
3. Сюжет у журналістському тексті.

Завдання для самостійної роботи

1. Підготувати мультимедійну презентацію.
2. Порівняйте композицію в журналістському та літературному творах.
3. Проаналізуйте особливості конфлікту в журналістиці та художній літературі.
4. Простежте специфіку сюжету в журналістському творі в порівнянні з твором художньої літератури.
5. Продумайте сюжет і конфлікт в статті, де тема обрана студентом.

Рекомендована література

1. Білоус Петро. Технологія літературної творчості : монографія. Житомир: ПП «Рута», 2017. С. 79 – 93.
2. Галич Олександр. Вступ до літературознавства : підручник. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2017. С. 67 – 75.
3. Галич О.А., Назарець В.М., Васильєв Є.М. Теорія літератури : підручник. За наук. Ред.. Олександра Галича. 4-те вид. стереотип. К.: Либідь, 2008. С. 160 – 168; С. 238 – 250.
4. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Львів: ПАІС, 2004. С. 97 – 104.
5. Карпенко В. О. Журналістська творчість: теоретико-методичні та практичні засад. : підручник. К. : Університет “Україна”, 2012. С. 67 – 80.

Тема 9. Робота над написанням журналістського твору

План

1. Реалізація творчого задуму.
2. Робота над заголовком.
3. Пошук першої фрази.
4. Серцевина твору.
5. Закінчення твору.

Завдання для самостійної роботи

1. Підготувати мультимедійну презентацію.
2. З’ясувати процес входження журналіста в роботу над твором.
3. Що таке лід, яка його функція в тексті?
4. Перша фраза і кінцівка тексту.
5. Саморедагування написаного.
6. Написати дома твір аналітичних жанрів і прокоментувати процес його створення.

7. Підготувати реферат на тему: “Функція заголовку в газеті”.

Рекомендована література

1. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Львів: ПАІС, 2004. С. 105 – 115.
2. Карпенко В. О. Журналістська творчість: теоретико-методичні та практичні засад. : підручник. К. : Університет “Україна”, 2012. С. 78 – 84.
3. Мельник Г. С., Тепляшина А. Н. Основы творческой деятельности журналиста. СПб.: Питер, 2004. С. 89 – 90.
4. Носке Геннінг. Журналістика: що треба знати та вміти : Книжка для читання та підручник. К.: Центр вільної преси. С. 107 – 143.
5. Різун В. В., Мамалига А. І., Феллер М. Д. Нариси про текст. Теоретичні питання комунікації і тексту. К.: РВЦ “Київський ун-т”, 1998. 335 с.

Тема 10. Аргументація думки в журналістиці

План

1. Специфіка логіки і психологія доказу.
2. Доведення й аргументація.
3. Вимоги до тези, аргументу й демонстрації.
4. Аргумент у журналістиці.
5. Емоції в процесі аргументації.

Завдання для самостійної роботи

1. Підготувати мультимедійну презентацію.
2. Запропонуйте систему доведення думки в конкретному творі за Вашим авторством.
3. Поясніть роль емоцій у творчому процесі журналіста.

Рекомендована література

1. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Львів: ПАІС, 2004. С. 116 – 129.
2. Карпенко В. О. Журналістська творчість: теоретико-методичні та практичні засад. : підручник. К. : Університет “Україна”, 2012. С. 61 – 77.
3. Кузнецова О. Аргументація в публіцистиці. Львів: Вища школа, 1992. 130 с.

Тема 11. Роль полеміки в журналістській діяльності

План

1. Особливості полеміки в журналістиці.
2. Чим відрізняється полеміка від дискусії?
3. Основні функції полеміки.
4. Полеміка в новітніх засобах масової комунікації.
5. Покращання культури полеміки як ознака політичної зрілості суспільства.

Завдання для самостійної роботи

1. Підготувати мультимедійну презентацію.
2. Знайти приклади полеміки в нових газетах.
3. Виписати по 2 приклади полемічних висловів, що свідчать про низьку культуру автора.

Рекомендована література

1. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Львів: ПАІС, 2004. С. 130 – 141.
2. Карпенко В. О. Журналістська творчість: теоретико-методичні та практичні засад : підручник. К. : Університет “Україна”, 2012. 164 с.

3. Хоменко І. В. Еристика : підручник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 280 с.

Тема 12. Жанри в журналістиці

План

1. Поняття про жанр у журналістиці.
2. Умовність поділу жанрів на інформаційні, аналітичні й художньо-публіцистичні.
3. Жанр, задум, мета журналістського твору.
4. Жанр і майстерність.
5. Новітні тенденції жанрового розвитку.

Завдання для самостійної роботи

1. Підготувати мультимедійну презентацію.
2. Схематично представити журналістські жанри.
3. Представити зразки новітніх журналістських жанрів.
4. Підготувати реферат на тему: “Ток-шоу на телевізійних каналах України”.
5. Навести аргументи за і проти поділу журналістських жанрів на роди.

Рекомендована література

1. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Львів: ПАІС, 2004. С. 142 – 157.
2. Карпенко В. О. Журналістська творчість: теоретико-методичні та практичні засади : підручник. К. : Університет “Україна”, 2012. С. 102 – 130.
3. Михайлин І. Л. Основи журналістики : підручник. 5-те вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2011. С. 367 – 389.

Тема 13. Інформаційні та аналітичні методи в журналістиці

План

1. Новина та її відображення у ЗМІ.
2. Вимоги до інформаційного повідомлення.
3. Способи зацікавлення у подієвій інформації.
4. Природа і специфіка журналістського аналізу.
5. Мета, функції аналізу в аналітичних жанрах.
6. Своєрідність аналізу в журналістиці.
7. Журналістське розслідування.
8. Прогнозування.

Завдання для самостійної роботи

1. Підготувати мультимедійну презентацію.
2. Схематично представити шляхи журналістського розслідування.
3. Написати по одному твору інформаційних та аналітичних жанрів.
4. Аргументувати спільне й відмінне в подачі новин в газетах, на радіо, телебаченні та Інтернеті.
5. Підготувати реферат на тему: “Новинна інформація на шпальтах газет Рівненщини”.

Рекомендована література

1. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Львів: ПАІС, 2004. С. 158 – 217.
2. Карпенко В. О. Журналістська творчість: теоретико-методичні та практичні засад : підручник. К. : Університет “Україна”, 2012. С. 6 – 14.
3. Михайлин І. Л. Основи журналістики : підручник. 5-те вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2011. С. 367 – 389.

4. Носке Геннінг. Журналістика: що треба знати та вміти : Книзка для читання та підручник. К.: Центр вільної преси, 2017. С. 48 – 106.
5. Чічановський А. Новина в журналістиці. К.: Грамота, 2003. 48 с.

Тема 14. Відображення дійсності в художньо-публіцистичних жанрах

План

1. Природа публіцистики.
2. Образність журналістики і природа публіцистичного образу.
3. Жанри публіцистики.

Завдання для самостійної роботи

1. Підготувати мультимедійну презентацію.
2. З'ясувати сутність публіцистичного образу.
3. Підготувати реферат на тему: “Публіцистичні жанри у творчості Олесь Гончара”.
4. Підготувати портретний публіцистичний нарис.

Рекомендована література

1. Галич В. М. Олесь Гончар – журналіст, публіцист, редактор: еволюція творчої майстерності: монографія. К.: Наук. думка, 2004. 816 с.
2. Галич В. М. Поетика публіцистичного тексту (на матеріалі творчості Олесь Гончара) : навч. посібн. К.: Шлях, 2006. 200 с.
3. Галич В. М. Щоб слово жило... : монографія. Луганськ: Вид-во ДЗ “ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013. 444 с.
4. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Львів: ПАІС, 2004. С. 218 – 258.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

5. Карпенко В. О. Журналістська творчість: теоретико-методичні та практичні засади : підручник. К. : Університет “Україна”, 2012. 164 с.
6. Михайлин І. Л. Основи журналістики : підручник. 5-те вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2011. С. 367 – 389.

Національний університет
водного господарства
та природокористування